

 Sağlık Bilimleri
Fakültesi
Hemşirelik Bölümü

EĞİTİMDE TEMEL KAVRAMLAR VE EĞİTİM FELSEFESİ

Dr. Öğr. Üyesi Gülten Karahan Okuroğlu
 Marmara Üniversitesi SBF Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Esasları AD

Öğrenim hedefleri

Bu dersin sonunda öğrenciler;

- Eğitimi tanımlar
- Eğitim, öğrenim ve öğretim kavramlarını ayırt eder
- Eğitim çeşitlerini açıklar
- Öğrenmenin nasıl gerçekleştiğini far eder
- Öğrenme alanlarının özelliklerini açıklar
- Öğrenme ilkelerini söyler
- Eğitim felsefesini tartışır

İçerik

1. Giriş
2. Eğitimde temel kavramlar
 - Eğitim
 - Öğretim
 - Öğrenme
3. Öğrenme alanları
4. Öğrenme ilkeleri
5. Eğitim Felsefesi

Giriş

“İlk çağlarda güçlü olan, endüstri çağında zengin olan kazanırdı. Bilgi çağında ise bilgili olan kazanacaktır.”

Yıldırım (2004- A. Toffler'den uyarlanmıştır)

Eğitim Kavramı

Eğitim, **bireyin davranışında** kendi **yaşantısı** yoluyla **kasıtlı** olarak **istendik değişme** meydana getirme **sürecidir**.

Eğitim Kavramı

Eğitim Kavramı

Birey: Biyolojik, sosyal ve kültürel bir bütündür

Yaşantı: Bireyin diğer bireylerle ve çevresiyle etkileşiminin bireyde bıraktığı izlenimdir

Davranış: Organizmanın gözlenebilir, ölçülebilir ve istendik olan hareketleridir

İstendik: Davranış değişiminin toplum, yasa, ahlaki değerlere...vb, uygunluğudur.

Eğitim Kavramı

Kasıt: İstenilen değişimleri ulaşmak için önceden tasarlamak, planlamaktır.

Süreç: Belli bir sonuca ulaşmak veya bir oluşumu gerçekleştirmek için birbirini izleyen olayların yada durumların akışıdır.

Kültürleme: Toplumun, bireylerini kendi kültürünün istek ve beklentilerine uyacak biçimde etkilemesi ve değiştirmesi.

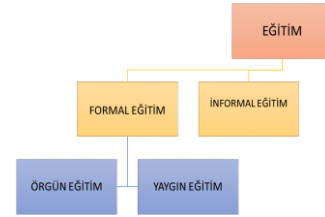
Eğitim Kavramı

Varış (1981); Eğitim yoluyla kişinin amaçları, bilgileri, davranışları, tavırları ve ahlak ölçülerinin değiştiğini ifade etmektedir.

Bu değişime bireyin **yeni bir davranış dizisi kazanması** biçiminde olabileceği gibi, önceden sahip olduğu istenmeyen nitelikteki davranışlarını **terk etmesi** biçiminde de olabilir.

Eğitimin Çeşitleri

İnformal Eğitim

Bir plana bağlı olmaksızın insan yaşamı içerisinde çeşitli şekillerde kendiliğinden oluşan eğitim etkinlikleri.

Formal Eğitim

Planlı ve kasıtlı bir biçimde öğrenme ortamı düzenlenmesi.

Formal Eğitim

Örgün Eğitim: Belirli yaş gurubundaki bireylere Milli Eğitimin amaçları doğrultusunda hazırlanmış eğitim programlarıyla okul çatısı altında düzenli olarak verilen eğitim.

Yaygın Eğitim: Örgün eğitime hiç girmemiş, bu sistemin herhangi bir basamağında bulunan ya da bu basamakların birinden sistemi terk etmiş olan bireylere ilgili ve gereksinim duydukları alanlarda yapılan eğitim.

Eğitimde üç temel kavram...

Öğretim

Öğretme

Öğrenme

Öğretim

Planlı programlı eğitim faaliyetleridir.

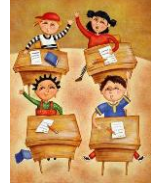

Öğretme

Bir dersin öğretim programında belirtilen esaslara uygun bir öğrenme-öğretme süreci içinde,

- gerekli hazırlıkların yapılması,
- sürecin gerçekleştirilmesi ve
- bu sürecin, ürün olarak ortaya çıkması
- beklenen davranışların tümü görülünceye kadar olabildiğince etkili ve verimli bir biçimde sürdürülmesi

hizmetidir.

Öğrenme

Yaşantı ürünü ve az çok kalıcı izli davranış değişikliğidir.

Öğrenme, doğuştan gelen davranışları, eğilimleri kapsamayan, çevredeki etkileşimler yoluyla davranışların oluşturulması ya da değiştirilmesi sürecidir.

Öğrenme

Öğrenme; bireyin bilgi ve çevresiyle etkileşimi sonucunda yeni **bilgi, beceri ve tutum** geliştirmesidir.

Kendiliğinden

Bireyin kendi kendine gerçekleştirdiği bir eylem ya da yaşantı sonucu oluşan öğrenmeler.

Yönlendirilmiş

Öğrenenin dışında **bir kişi ya da araç** olduğu durumda oluşan öğrenmeler.

Öğrenme Nasıl Gerçekleşir?

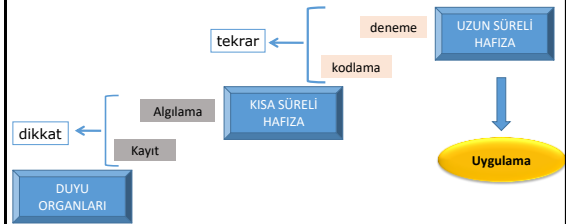
Anlamli ve kalici öğrenme ancak bireyin kendi isteği, çabası ve bilinçli bir şekilde bilgileri işleme ile mümkündür.

Öğrenme 3 aşamada gerçekleşir

- Duyu Organları
- Kısa Süreli Hafıza
- Uzun Süreli Hafıza

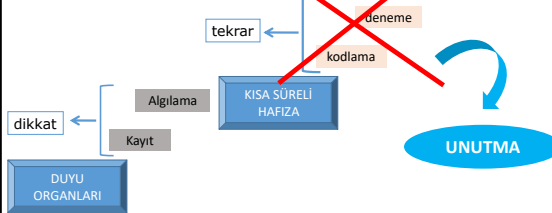
Öğrenme Nasıl Gerçekleşir?

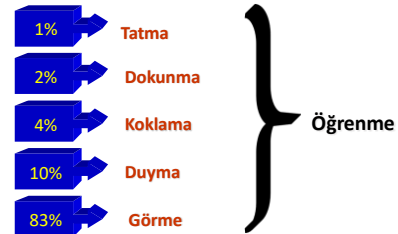
Öğrenme Nasıl Gerçekleşir?

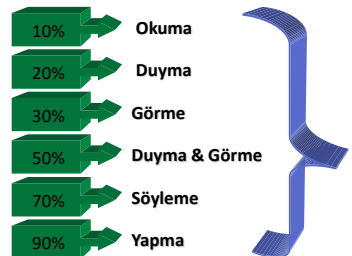
Öğrenmeme...

Öğrenme Nasıl Gerçekleşir?

Öğrenme Nasıl Gerçekleşir?

Öğrenme İle İlgili Bazı Yanılgılar...

- Öğrenciler, 50 dakikalık bir dersin neredeyse %40'ını ders sonunda hiç hatırlamamaktadır.
- Öğrenciler, dersin ilk 10 dakikasındaki içeriğin %70'ini akıllarında tutabilmektedirler.
- Dersin son 10 dakikasındaki içeriğin ise sadece %20'si öğrencilerin akıllarında kalmaktadır.
- Özellikle "Giriş" düzeyinde ve çoğunlukla "Düz Anlatım" yöntemiyle verilen derslerde, derse sürekli devam eden ve derse hiç devam etmeyen sadece kıtaptan okuyan öğrenciler arasındaki başarı farkı sadece %8'dir.

Öğrenme İle İlgili Bazı Yanılgılar....

- Bir birimlik bilginin kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe aktarılması **10 saniye** almaktadır.
- Normal bir konuşma hızıyla anlatımda ise **bir dakikada 150 sözcük** söylenmektedir.
- Aşağı yukarı her **5 sözcükte 1 fikir** üretilebilmektedir.
- Bu durumda öğrenci, **1 dakikada 30 fikir** yani anlamı almakla yükümlü tutulmaktadır.
- Bu durumda öğrenci kendisine aktarılan önemli bilgilerin sadece **%30'unu** bilişsel olarak kodlama ve depolama şansına sahiptir.

Öğrenme Alanları

BİLİŞSEL (kognitif)

DUYUŞSAL (affetif)

DEVİNİŞSEL (psikomotor)

Bilişsel (Kognitif) Alan

- Düşünceye dayalı öğrenmedir.
- Dıştan alınan uyarıların algılanması,
- önceki bilgilerle karşılaştırılması,
- yeni bilgilerin oluşturulması,
- elde edilen bilgilerin belleğe depolanması,
- hatırlanması ile zihinsel ürünlerin kalite ve mantık yönünden değerlendirilmesi,

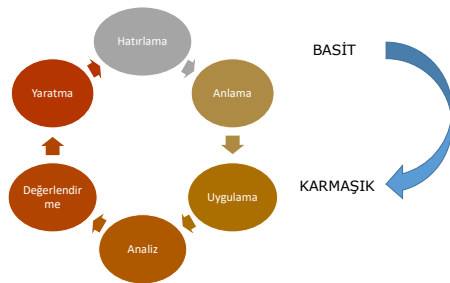

biliş kapsamına giren zihinsel süreçlerle ilgili faaliyetlerdir

Bilişsel (Kognitif) Alan

- Genellikle, öğrenciye verilen kavramı öğrenci tanıır, hatırlar, karşılaştırma yapar, yorumlar ve onunla ilgili problem çözer.
- Bunun sonucuna göre öğrencinin bilişsel yetenekleri değerlendirilir.
- Bilişsel alan sınıflamalarından en çok bilineni Bloom Taksonomisidir.

Bilişsel (Kognitif) Alan

Duyuşsal (Affektif) Alan

- Öğrenmenin duygusal tarafı üzerine odaklanıp bilgi edinme isteğinden, inançların, fikirlerin ve davranışların birleştirilmesine kadar geniş bir alanı kapsar.
- Bu alanla ilgili yapılan sınıflamalardan en çok kullanılan Krathwohl'un Taksonomisidir.

Duyuşsal (Affektif) Alan

Alma

Tepkide Bulunma

Değer verme

Örgütleme

Kişilik

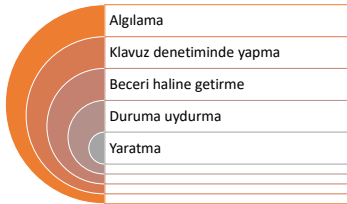
Krathwohl'un Taksonomisine Göre Duyuşsal Süreç;

Devinişsel (Psikomotor) Alan

- Beyin fonksiyonları ve kas hareketlerinin koordinasyonunu içeren fiziksel beceriler üzerine odaklanır.
- Pratik beceriler, el ve göz becerileri, duyu organlarının koordineli kullanılması, laboratuvar araç ve gereçlerinin kullanılması gibi yetenekleri içerir.
- Sönmez bu alanı 5 basamakta sınıflamıştır.

Devinişsel (Psikomotor) Alan

Sönmez Taksonomisine Göre Devinişsel Süreç;

Öğrenme İlkeleri

Öğrenme İlkeleri

Eğiticilerin

- hangi düzeyde ve ne tür özelliklere sahip öğrencilere
- hangi çeşit davranışları kazandırmak için,
- hangi araç - gereç ve hangi yöntemleri,
- hangi şartlarda,
- hangi ilkelere dayalı olarak
- nasıl kullanılacağını bilmeleri gerekmektedir.

Öğrenme İlkeleri

Öğretimi düzenlemede kullanılabilecek öğrenme ilkeleri üç başlık altında toplanabilir;

Öğrenci niteliklerine ilişkin öğrenme ilkeleri

İçerik özelliklerine ilişkin öğrenme ilkeleri

Öğretim etkinliklerine ilişkin öğrenme ilkeleri

1.Öğrenciye Görelilik İlkesi

- Öğrenenlerin birbirlerinden bazı açılardan farklılaşmalar ve bu farklılıklar eğitimi etkiler.

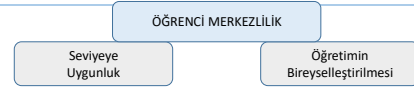
Bireysel Farklılıkların Nedenleri

- Ana baba tutumları
- Ekolojik Perspektif
- Çevresel Etkiler

Bireysel Farklılıkların Kategorileri

- Zeka
- Öğrenme stilleri

1.Öğrenciye Görelilik İlkesi

- Bütün öğrencileri eşit şekilde geliştirmeye çalışırsak, normalin altındaki ve üstündeki öğrenciler önemli zarar görecekler.
- Oysa öğretim organizasyonunu tek tek öğrencilerle daha iyi ilgilenebilecek, onların bireysel çalışmalarını değerlendirebilecek şekilde yapabilirsek, her öğrenen kendi zeka, yetenek, ilgi ve çalışma temposuna göre diğer öğrencileri rahatsız etmeden ilerlemiş olur.

2.Bilinenden Bilinmeyene İlkesi

- Öğrenenin o zamana kadarki bilgi ve tecrübelerinden hareket ederek, yeni bilgi ve tecrübelerin bunlar üzerine kazandırılması
- Yeni bilgileri eski bilgilerle karşılaştırarak, gerektiğinde eskileri doğrulayarak geliştirmek, öğrenenin bilgi sisteminin çok daha sağlam olmasını sağlayacaktır.

3.Somuttan Soyuta İlkesi

- İnsan her zaman somut olarak gördüğü, algıladığı şeyleri, onların soyut kavramlarla anlatılmasından daha kolay öğrenir.

öğrenen mümkünse ders konusu olan eşya ve nesnelere doğrudan karşı karşıya getirilmeli; bu mümkün olmadığı zaman o nesne veya olayın modeli, fotoğrafı veya başka bir simgesi gösterilmelidir.

4.Yakından Uzağa İlkesi

- Öğrenene öğretilecek bilgilerin düzenlenmesinde, örneklerin verilmesinde, hem doğal hem de sosyal olarak onun en yakın çevresinden hareket edilmelidir.

- yakın zamandan uzağa,
- yakın aile ve okul çevresinden uzağa,
- yakın köy-kasaba-bölge-ülke çevresinden uzağa

İlkesi birçok eğitim etkinliğinde rahatlıkla kullanılabilir ve bu ilkeye uyma, öğrenenin düzeyini yükseltir.

5.Ekonomi İlkesi

- Her türlü eğitim-öğretim faaliyeti en az zaman, en az emek ve enerji sarfedilerek, en yüksek verim elde edilecek şekilde düzenlenmelidir.

öğretim baştan sona her yönden planlanmalıdır

- Plânsız ve methodsuz olarak yapılan eğitimler çok sınırlı olan öğretim zaman ve imkânlarını israf edeceği gibi, istenilen düzenli öğrenme de sağlanamaz.

6.Açıklık İlkesi

- Öğrenen işlenen tüm konuları somut olarak görebilmeli; bu mümkün olmazsa resmini, sesini, grafiği, modelini v.s. görsel-işitsel olarak algılayabilmelidir.
- Öğretim konuları ve öğretmenin kullanacağı yöntem ve teknikler, ne kadar çok duyu organını etkilerse öğretimde açıklık da o derece artar.

7.Aktivite İlkesi

- Günümüzdeki öğretim faaliyetlerinde sadece dinleyerek anlamaya çalışan öğrenci yerine,
- bazı konuları kendine özgü plân ve tekniklerle araştıran,
- bulduklarını sistemli hale getirip düzenleyen,
- derse aktif olarak katılan,
- soru soran,
- karşılaştırmalar yapan,
- gözleyen,
- düşünüp sonuç çıkararak ve
- bu şekilde derse katılan öğrenci istenmektedir.

7.Aktivite İlkesi

- Öğrenenin eğitimde aktif olmasının hem daha iyi öğrenme sağlayacağı hem de sorumluluk, girişimcilik, bağımsızlık vs. gibi bazı ahlâkî erdemleri daha iyi geliştireceği savunulmaktadır.

8.Hayata Yakınlık İlkesi

- Eğitim sırasında verilen örnekler hayatın içinden seçilmelidir.
- Teorik olarak öğrenilen bilgilerin pratikte de kullanılması önemlidir.

Öğrenen öğrendiği bilgileri gerçekte hayatta kullanacağına ikna olursa öğrenme daha kolay gerçekleşir

9.Bütünlük İlkesi

- Öğrenci bedensel ve ruhsal kuvvetler (düşünce, duygu, irade gibi) bakımından bir bütün olarak ele alınmalı ve her yönü dengeli olarak eğitilmelidir.
- Bu ilke aynı zamanda bilgilerin birbirine bağlı ve birbirini tamamlar mahiyette sunulması demektir

Sağlık Bilimleri
Fakültesi
Hemşirelik Bölümü

Eğitim Felsefesi ve Felsefi Akımlar

Eğitim Felsefesi

- Eğitimi felsefi bir tutum ya da yöntemle ele alan felsefe dalıdır.
- Eğitimin ne olduğunu tartışan, eğitimi belirleyen faaliyetleri ve eğitim alanını meydana getiren kavramları sorgulayıp çözümleyen felsefe disiplini.

Eğitim Felsefesi

- Eğitim felsefesini etkileyen temel felsefi akımlar
 - İdealizm
 - Realizm
 - Pragmatizm
 - Varoluşçuluk
 - Yeniden kuruculuk

İdealizm

- Dünyadaki her şeyin, insan düşüncesinin eseri ve hattâ düşüncenin bizzat kendisi olduğunu savunmaktadır.
- Eğitim, insanda var olan yüce duygu ve düşüncüyü eğitmeli, veya insanda var olan yüksek kişilik ve "öz"ün kendi kendine gelişimini sağlayacak bir ortam hazırlamalıdır.

Realizm

- Dünyadaki her şeyin insan düşüncesi ve bilincinin dışında, ondan bağımsız olarak var olduğunu savunan felsefi akımdır.
- Gerçek, zihnimizin dışındadır ve zihnimiz dış dünyadan aldığımız duyumlarla şekillenir ve değişir.
- Bu nedenle eğitim hayat içinde ve hayata uygun olmalı; tabiat kanunları öğretilmeli ve uygulamaları da yaptırılmalıdır.

Pragmatizm

- İnsanın çevredeki her şeye, bu arada bilgiye de kendi yararı açısından bakması esasına dayanır.
- Bir kedinin kütüphanede ilgilendiği kitaplar değil, farelerdir. İnsan da dünyayı kendi menfaatleri açısından değerlendirir.
- Eğitimde de insanın ve toplumun yararına olan bilgi ve beceriler öğretilmeli; insanın işine yaramayacak şeyler öğretilmemelidir.

Existansiyalizme (varoluşçuluk)

- İnsan kendi kendini yaratan, kendi faaliyetlerinin toplamı olan ve kendinden sorumlu olan bir varlıktır. Bu nedenle insanın eğitiminde mutlak özgürlük ilkesi esas olmalıdır.
- Bu nedenle varoluşçu felsefe, toplumsal ve hattâ grup öğretimine karşı çıkar; kişinin kendi kendine eğitimini öngörür.
- Meslekî eğitimin de ileri safhalarda kişinin kendi hür iradesiyle seçiminden sonra yapılmasını ister.

Rekonstrüksiyonizm (yeni den kuruculuk)

- Bireysel değil, sosyal öğretim ilkesini savunmaktadır.
- Çünkü uygarlık da, demokrasi de, kültür de gruplar içinde olur.
- Okul, modern gelişme yönüne göre toplumu yeniden kuracak yenilikçi insanlar yetiştirmelidir.

Kaynaklar

- Barutçugil, İ. Eğiticinin Eğitimi, Eğitim Becerilerinin Geliştirilmesi. Kariyer yayıncılık, İstanbul, 2002.
- Demirel, Ö. Planlamadan Deęerlendirmeye Öğretme Sanatı, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2003
- Demirel Ö. Eğitimde Program Geliştirme. Pegem A Yayıncılık, Ankara 2009
- Fer, S. Öğretim Tasarımı. 2. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara, 2011.
- Saracaloęlu AS ve Küçükoęlu A. Öğretim İlke ve Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi, 2015.

